ԱՄԲԵՐԴ

ՀՊՏՀ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅՆԱՑՄԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ տնտեսական վիճակը
Ամսական տեսություն
(Դեկտեմբեր 2017թ)

ԵՐԵՎԱՆ 2018

Հարգելի այցելու,

ՀՊՏՀ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի կողմից ներկայացված Ֆինանսական շուկաների վիճակի և զարգացումների ամսական տեսությունը հրապարակվում է ամսական հաճախականությամբ և իրենից ներկայացնում է ՀՀ ֆինանսական շուկաներում իրականացված գործարքների ամփոփ վերլուծություն: Այն իր մեջ պարունակում համաշխարհային ապրանքային և ֆինանսական շուկաներում տեղի ունեցած գործընթացների ու միտումների ամփոփ տեղեկատվություն. ՀՀ մակրոտնտեսական հիմնական ամսական ցուցանիշների դիտարկում. ՀՀ ԿԲ կողմից դրամավարկային քաղաքականության ընթացքում իրականացված գործառնությունների վերաբերյալ, ինչպես նաև պետական, կորպորատիվ արժեթղթերի շուկաների և միջբանկային շուկաներում կնքված գործարքների վերաբերյալ ամփոփ վերլուծություն:

ՀՊՏՀ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի կողմից համաշխարհային ֆինանսական շուկաների զարգացումների վերլուծության նպատակը այս շուկաներում տեղի ունեցող գործընթացները տեսանելի դաշտում պահելն ու դրանց ազդեցությունը ՀՀ եվրոպարտատոմսերի, ՀՀ ներքին ֆինանսական շուկայի և ընդհանրապես՝ երկրի մակրոտնտեսական վիճակի վրա հասկանալն է, ինչը, նկատի ունենալով ազդեցությունների լագային(ժամանակային առումով խզված) բնույթը, կարևոր է մեր տնտեսության համար ապագա զարգացումների կանխատեսման տեսանկյունից: Մյուս կողմից՝ համաշխարհային կապիտալի շուկաներում ներդրողներ են նաև ՀՀ սուբյեկտները(ԿԲ, կենսաթոշակային ֆոնդեր, այլ ինստիտուտներ և անհատներ), ինչը ևս կարևոր է դարձնում այստեղ ընթացող զարգացումների վերլուծությունը: Այս՝ ամսական պարբերականությամբ հրապարակվող տեսությունը ամփոփում է ՀՀ եվրոպարտատոմսերի, համաշխարհային ապրանքային(մետաղներ, էներգակիրներ, պարենային ապրանքներ), արժութային(դոլարի ինդեքս, եվրո, ՌԴ ռուբլի) և կապիտալի(զարգացող և զարգացած երկրների ֆոնդային ինդեքսներ և պետական պարտատոմսերի եկամտաբերություններ) շուկաներում տեղի ունեցող զարգացումների վերլուծությունը: Ամսական տեսությունը հիմնվում է Investing.com հարթակի հրապարակած վիճակագրության վրա, իսկ վերլուծությունների հիմքում Reuters գործակալության տեղեկատվական ու վերլուծական հրապարակումներն են և սեփական դիտարկումները: ՀՀ սոցյալ տնտեսական վիճակի հետ կապված հիմնական ցուցանիշների ներկայացումը նպատակ ունի ներկայացնել ՀՀ տնտեսական ակտիվության, տնտեսության հիմնական ճյուղերի զարգացումների, սպառողական և արդյունաբերական գների ինդեքսների, արտաքին ապրանքաշրջանառության և բնակչության միջին ամսական աշխատավարձերի ընդհանուր միտումները, ինչը թույլ է տալիս գնահատել Ֆինանսական շուկաների վրա մակրոտնտեսական և սոցյալ-տնտեսական ընդհանուր վիճակի ազդեցությունները: ՀՀ ԿԲ դրամավարկային քաղաքականության շրջանակներում ներկայացված են ԿԲ կողմից կիրառվող անուղղակի գործիքների կիրառումը, դրանց շրջանակներում իրականացված գործարքները, ինպես նաև դրամական զանգվածի կառուցվածքը և դրանում իրականացվող փոփոխությունները: ՀՀ արտարժույթի շուկայի հետ կապված ներկայացված են ԱՄՆ դոլարի, Եվրոյի, ՌԴ ռուբլու բորսայական, արտաբորսայական, ներբանկային և միջբանկային գործարքները, ինչպես նաև ՀՀ ԿԲ կողմից

արտարժույթի շուկայում իարկանացված գործառնությունները: Արժեթղթերի շուկայի վերլուծությունը բաղկացած է պետական և կորպորատիվ արժեթղթերի շուկաների հետ կապված դիտարկումներից: Պետական պարտատոմսերի շուկայի հետ կապված ներկայացվում են առաջնային շուկայում դրանց տեղաբաշխումները, ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից իրականացվող հետգնումները, բորսայական և արտաբորսայական շուկաներում կնքվող գործարքները, գործակալ բանկերի կողմից բորսայական գնանշումները, ինչպես նաև պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կորերի փոփոխությունները: Կորպորատիվ արժեթղթերի շուկայի հետ կապված ներկայացվում են բորսայական և արտաբորսայական տեղաբաշխումները, բորսայական շուկայում կնքված գործարքները, դրանց շուկա ստեղծողների գնանշումները: Միջբանակային շուկայի վերլուծությունն իրենից ներկայացնում են միջբանկային վարկային, սվոփ և ռեպո շուկաների ամփոփ դիտարկումներ:

Ամբերդ հետազոտական կենտրոնի կողմից ֆինանսական շուկաների վիճակի և զարգացումների վերաբերյալ հրապարակվող ամփոփագրի տեղեկատվական հիմքերն են ՀՀ ֆինանսների նախարարության, ՀՀ Կենտրոնական Բանկի, ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության, ՆԱՍԴԱՔ ՕԷՄԷՔՍ Արմենիա ԲԲԸ հրապարակումները և վիճակագրական աղբյուրների բազաները: Ձեզ ներկայացվող վիճակագրական աղյուսակների, գծապատկերների և ներկայացվող տվյալների մի մասը նշված մարմինների կողմից օրական կտրվածքով հրապարակվող տվյալների համախմբման արդյունք են:

Սույն վիճակագրական նյութերը, վերլուծությունները և դիտարկումները ՀՊՏՀ Ամբերդ հետազոտական կենտրոնի մտավոր սեփականությունն են և դրանցից օգտվելու դեպքում հղումը կենտրոնի կայքին պարտադիր է:

«Ամբերդ» հետազոտական կենտրոն
Երևան, Նալբանդյան 128, թիվ 3 մասնաշենք Հեռ.՝ (+37410) 593-479 Էլ. հասցե՝ info@amberd.am

ՀՀ մակրոտնտեսականվիճակը

Ամսական տեսություն

ՀՊՏՀ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի կողմից ՀՀ մակրոտնտեսական վիճակի ամսական կտրվածքով դիտարկումների նպատակը ֆինանսական շուկաներում տեղի ունեցող զարգացումների առավել խորքային վերլուծությունն է՝ տնտեսական ֆունդամենտալների տեսանկյունից:Մակրոտնտեսական վիճակի ընթացիկ վերլուծությունները հնարավորություն են տալիս հասկանալու տնտեսական ակտիվության, գնաճի, առանձին ճյուղերի զարգացումների, միջին աշխատավարձի, արտաքին առևտրի և պետական ֆինանսների զարգացումների ազդեցությունը ֆինանսական շուկաներում ընդհանուր ակտիվության, տոկոսադրույքների և արժութային շուկայում՝ փոխարժեքի վրա: Լայն առումով, դիտարկումները հնարավորություն են տալիս բացահայտելու իրական և ֆինանսական հատվածների փոխկապվածություններն ու հնարավոր խզումները կարճաժամկետ կտրվածքով:

Ամսական տեսությունը հիմնվում է ՀՀ ԱՎԾ կողմից ամսական օպերատիվ ներկայացվող վիճակագրության, ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակվող վիճակագրական տվյալների հիման վրա:

Բովանդակություն

1.Տնտեսական ակտիվություն և գնաճ..... 6
2.Հիմնական ճյուղերի զարգացումներ..... 14
3.Արտաքին առևտուր..... 20
4.Միջին աշխատավարձ..... 24
5.Պետական ֆինանսներ..... 26

1.Տնտեսական ակտիվություն և գնաճ

2017թ-ի դեկտեմբեր ամսին ևս ՀՀ-ում արձանագրվել է տնտեսական ակտիվության բարձր ցուցանիշ: Նախորդ ամսվա նկատմամբ թողարկման իրական ծավալը աճել է 21.8 տոկոսով(մեծամասամբ սեզոնային զարգացումների ազդեցության ներքո), իսկ նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ աճը կազմել է ***12.6 տոկոս:*** 2017թ-ի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին նախորդ տարվա համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ թողարկման իրական ծավալի աճը հասել է ***7.7 տոկոսի:*** Նախորդ տարվա նկատմամբ բարձր ցուցանիշը պայմանավորված է ծառայությունների, արդյունաբերության և առևտրի ճյուղերում գրանցված կտրուկ աճով, իսկ նախորդ ամսվա նկատմամբ աճը՝ շինարարությամբ, ծառայություններով և առևտրով ոլորտներով:

Գծապատկեր 1 Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին, նախորդ ամսվա նկատմամբ[1]

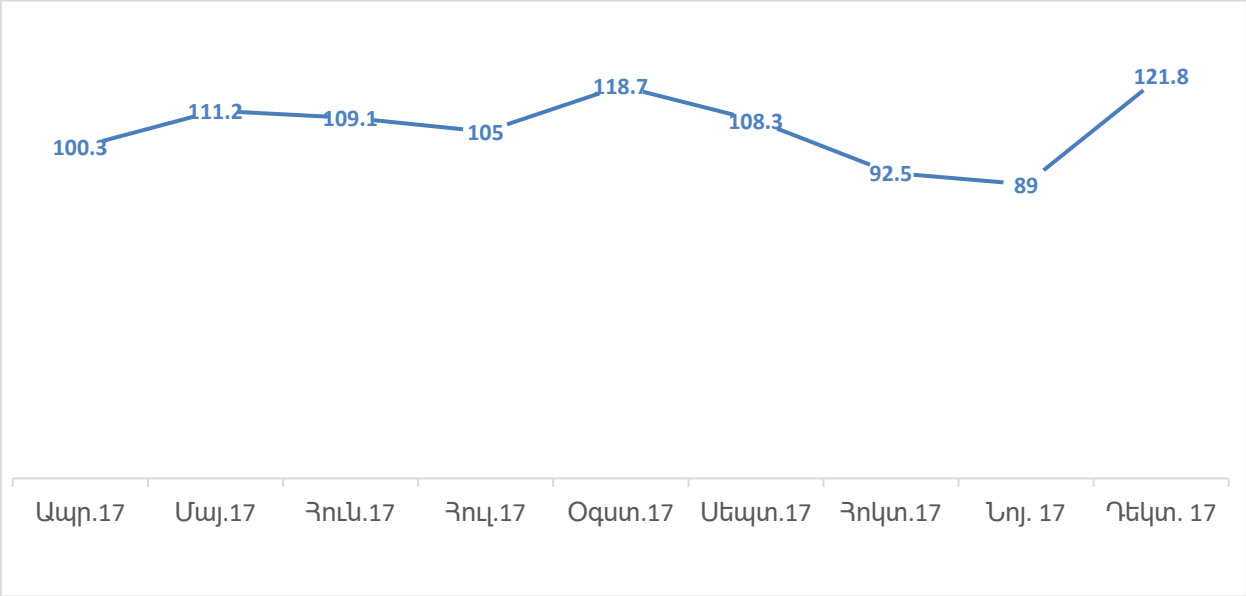

[1]Այս և մյուս գծապատկերներում նախորդ ամիսների ցուցանիշներից որոշները ճշգրտված են՝ պայմանավորված ՀՀ ԱՎԾ կողմից նախկինում ներկայացված տվյալների հետագա ճշգրտումներով:

Նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ տնտեսական ակտվիության ցուցանիշի դինամիկան այս և նախորդ ամիսներին հստակ արտացոլել է բազային էֆեկտը: Այսպես, 2016թ-ի նոյեմբերին նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ ՏԱՑ-ը բարելավվել էր 10.6 տոկոսային կետով, իսկ այս տարվա նոյեմբերին նախորդ ամսվա նկատմամբ դանդաղումը կազմել է 8.4 տոկոսային կետ:

Նախորդ ամիս աճի տրենդից կտրուկ շեղված, և այս ամսին տրենդին վերադարձած ՏԱՑ-ի դինամիկան դժվար է բացատրել ամբողջական պահանջարկի կամ առաջարկի գործոններով՝ առավել ևս, տնտեսական ֆունդամենտալներով: Այս դինամիկան, ամենայն հավանականությամբ, արդյունք է վիճակագրական տվյալների հաշվառման համակարգի անկատարությունների՝ հատկապես շինարարության ոլորտում(պաշտոնյաները շեշտում են Ամուլսարի ծրագրի հաշվառման գործոնը՝ տեղափոխված դեկտեմբեր[2]):

[2] Տես՝ https://armenpress.am/arm/news/920335/

Գծապատկեր 2 Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ

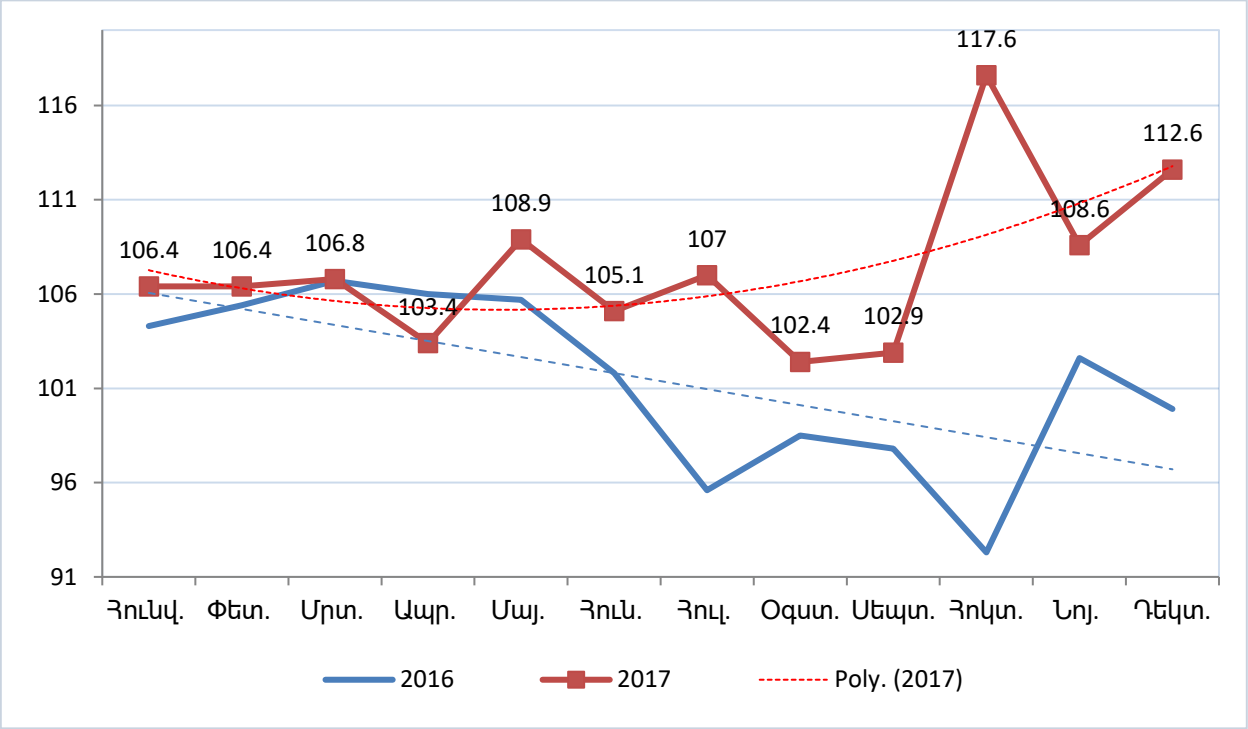

Դեկտեմբեր ամսին նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ ՏԱՑ-ին ամենամեծ նպաստումն է ունեցել ծառայությունների ոլորտը (6.3%-ային կետ), որին հաջորդում են արդյունաբերությունը(2.6%-ային կետ), առևտուրը(1.3%-ային կետ), և նախորդ ամսվանից սկսած բարելավվող՝ շինարարությունը(0.8%-ային կետ):

2016թ հունվար – դեկտեմբեր ամիսների նկատմամբ ՏԱՑ-ին ամենամեծ դրական նպաստումն ունեցել է ծառայությունների ոլորտը(5.8%-ային կետ), որին հաջորդում են արդյունաբերությունը(2.1%-ային կետ) և առևտուրը(1.5%-ային կետ):

Գծապատկեր3 Հիմնական ճյուղերի նպաստումները 2017թ դեկտեմբեր ամսվա տնտեսական ակտիվության ցուցանիշին նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ, տոկոսային կետ[3]

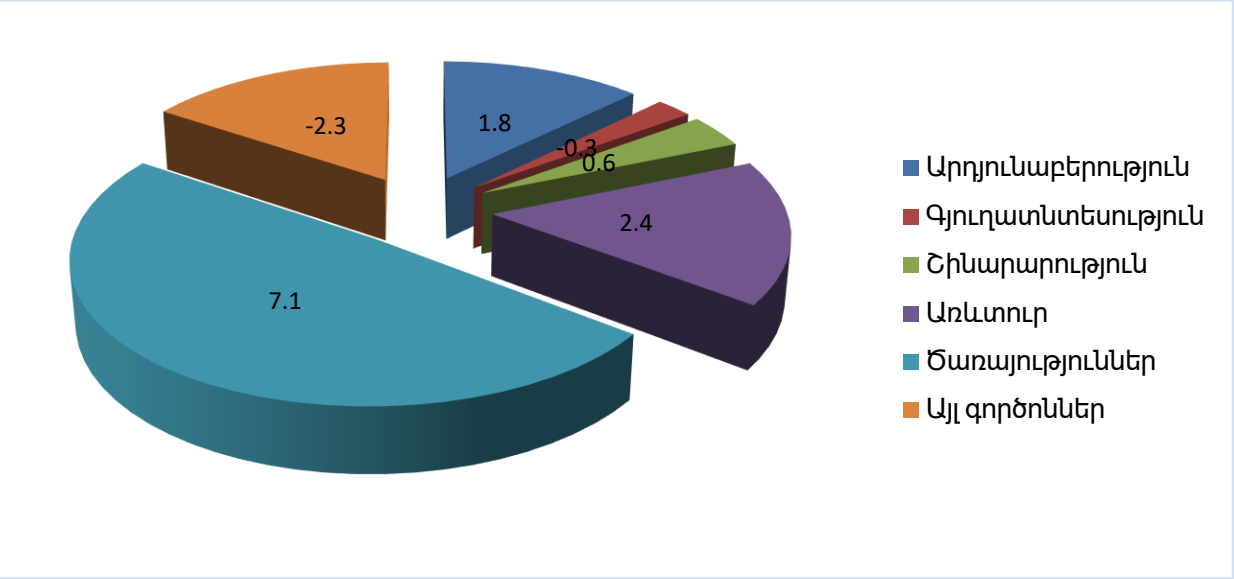

Հաշվետու ամսին սպառողական շուկայում նախորդ ամսվա նկատմամբ գնաճը դանդաղել, իսկ 12 ամսյան՝ արագացել է: Նոյեմբերի նկատմամբ սպառողական ապրանքների և ծառայությունների գներն աճել են 1.5 տոկոսով՝ դանդաղելով 0.5 տոկոսային կետով, իսկ 12 ամսյա գնաճը կազմել է 2.6 տոկոս՝ արագանալով 0.4 տոկոսային կետով:

[3]Նպաստումների հաշվարկն իրականացվել է մեր կողմից, հիմք ընդունելով 2016թ ՀՆԱ-ում հիմնական ճյուղերի ունեցած կշիռները: Այլ գործոնները ներառում են տնտեսության կառուցվածքային փոփոխությունների և ՏԱՑ-ի ու ՀՆԱ-ի հաշվարկման մեթոդաբանական տարբերությունների պատճառով առաջացած շեղումը:

Գծապատկեր 4 Սպառողական գների ինդեքսի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին, նախորդ ամսվա նկատմամբ

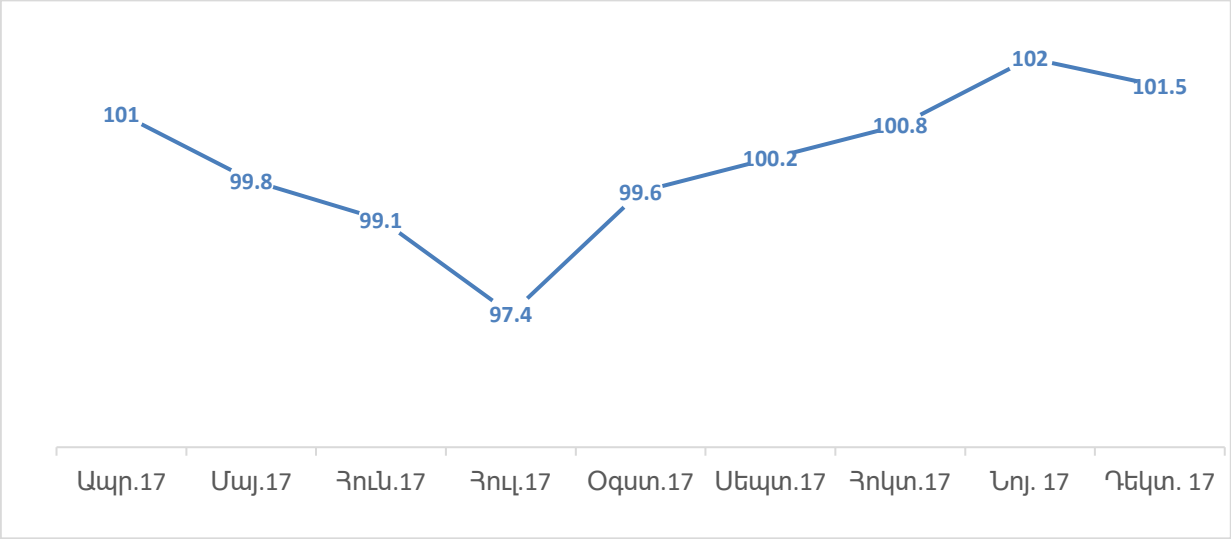

Նախորդ ամսվա նկատմամբ գնաճին առավելապես նպաստել են սննդամթերքի և ոչ ալկոհոլային խմիչքների գների 3.6 տոկոս աճը(նպաստումը՝1.5%-ային կետ), իսկ 12 ամսյա գնաճին՝ կրկին նույն ապրանքախմբի գների 5.5 տոկոս աճը(նպաստումը՝ 2.2%-ային կետ):

Գծապատկեր 5. Խոշորացված ապրանքախմբերի նպաստումները 2017թ դեկտեմբեր ամսվա սպառողական գների ինդեքսին 2016թ նույն ամսվա նկատմամբ, տոկոսային կետ[4]

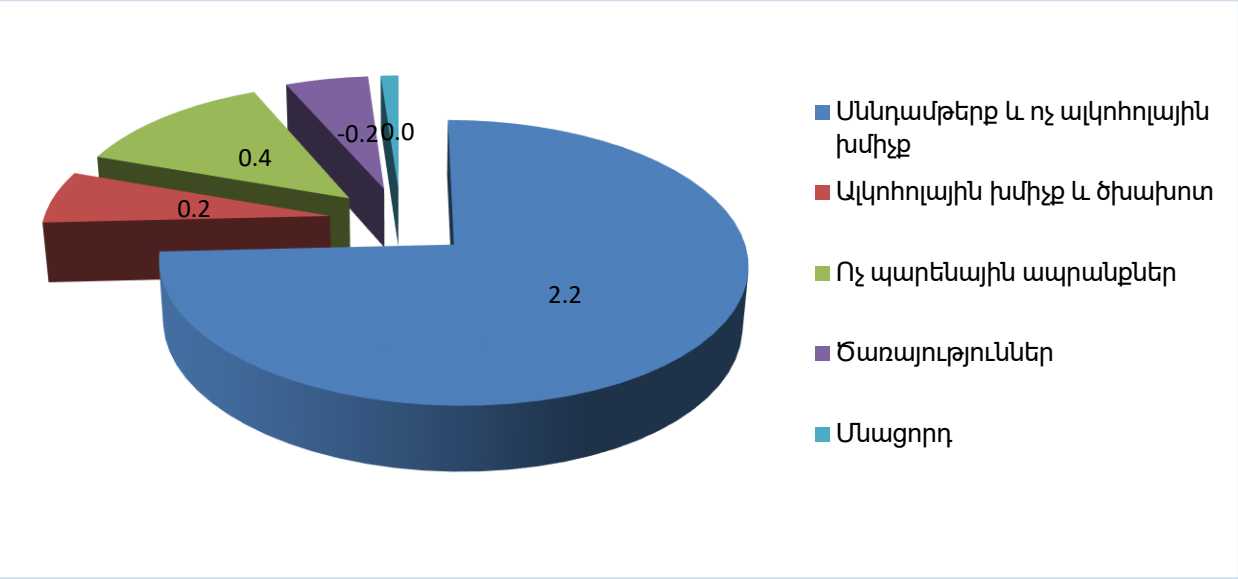

Հաշվետու ամսին արդյունաբերական շուկայում նախորդ ամսվա նկատմամբ արձանագրվել է 0.8%, իսկ նախորդ համադելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ 3.2% գնաճ՝ նախորդ ամսվա նկատմամբ դանդաղելով 0.4 տոկոսային կետով:

[4]Նպաստումների հաշվարկը՝ մեր կողմից, հիմք ընդունելով ՀՀ սպառողական գների ինդեքսի հաշվարկման համար խոշորացված ապրանքների և ծառայությունների խմբերի տեսակարար կշիռները՝ վերանայված 2016թ-ին

Գծապատկեր 6 Արդյունաբերական արտադրանքի գների ինդեքսի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին, նախորդ ամսվա նկատմամբ

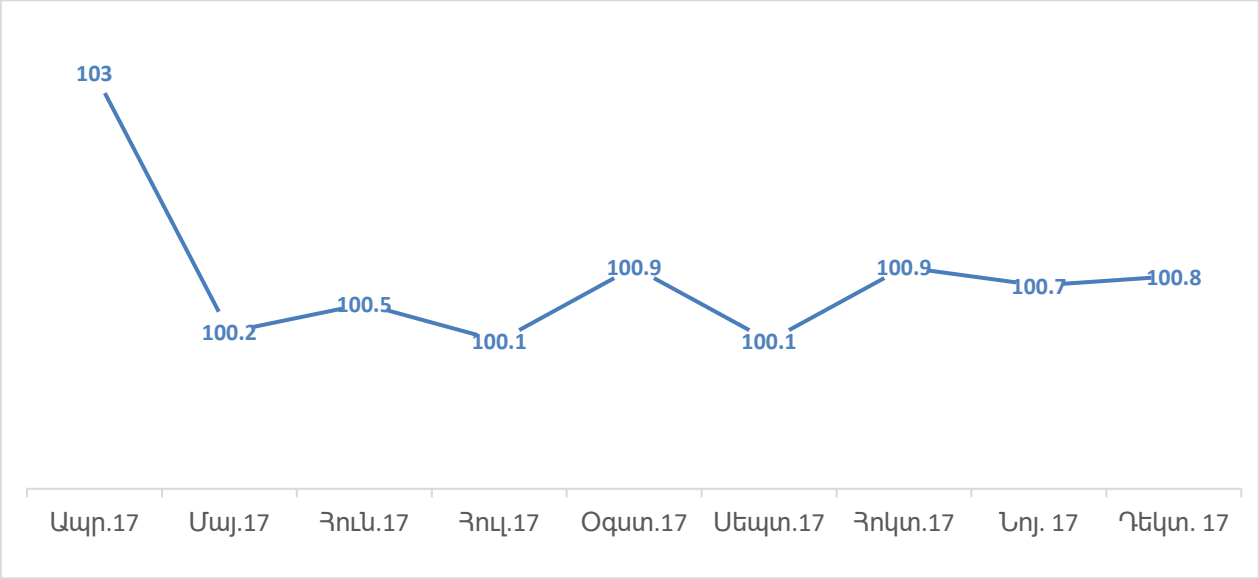

Կարելի է փաստել, որ 2017թ-ի ընթացքում ներքին սպառողական պահանջարկի էական վերականգնումն իրողություն է, ինչը փաստում են ոչ միայն ավելացված արժեքի արտադրության, այլև գնային փոփոխականները: Ճիշտ է, վերականգնվող գնաճն ավելի շատ պայմանավորված է արտաքին հատվածից եկող գնաճային ազդեցություններով, սակայն ներքին պահանջարկը ևս էական գործոն է:

Գծապատկեր 7 Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը և գների ինդեքսները 2016թ-ի հունվար-դեկտեմբեր և 2017թ-ի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին, նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ

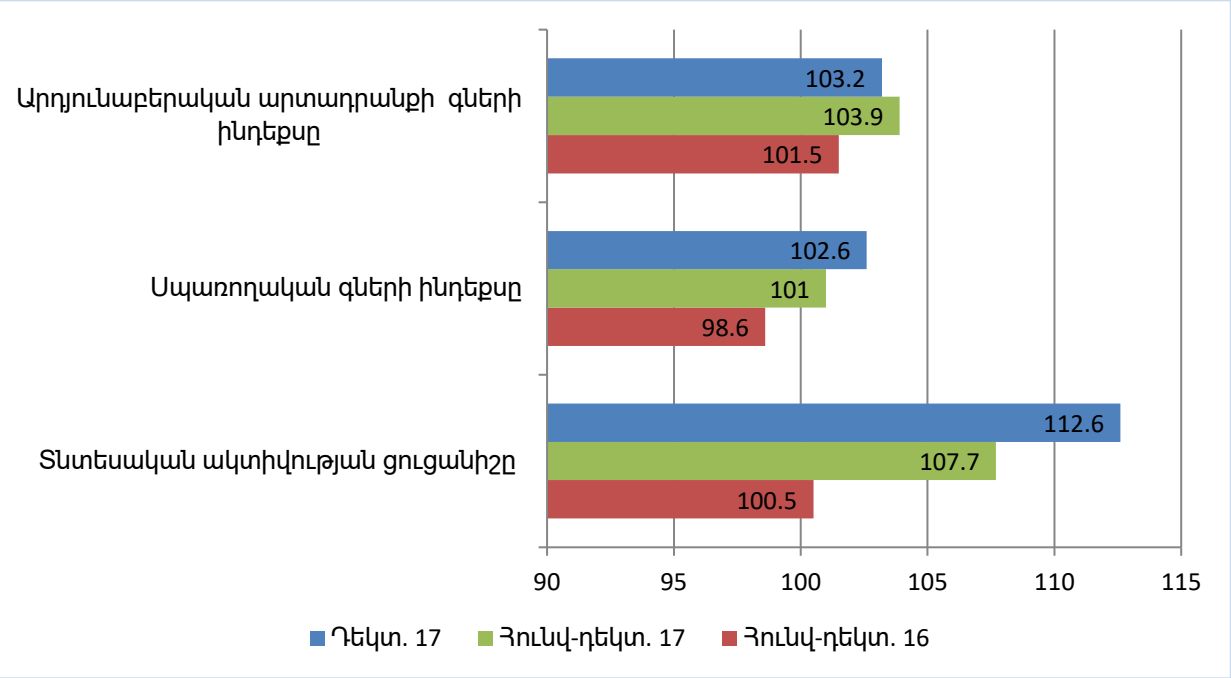

2.Հիմնական ճյուղերի զարգացումներ

Դեկտեմբեր ամիսը բնորոշվում է ինչպես նախորդ ամսվա, այնպես էլ նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ տնտեսության բոլոր ոլորտների աճով:

Նախորդ ամսվա նկատմամբ հաշվետու ամսին շինարարության իրական ծավալնաճել է 83.4% առևտրի շրջանառության ծավալը՝ 35.1%, գյուղատնտեսական արտադրանքի իրական ծավալը՝ 11.1%, ծառայությունների իրական ծավալը՝ 10.1%-ով, և արդյունաբերական արտադրանքի իրական ծավալը՝ 10.2%-ով :

Գծապատկեր 8 Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին (մլն. դրամ)

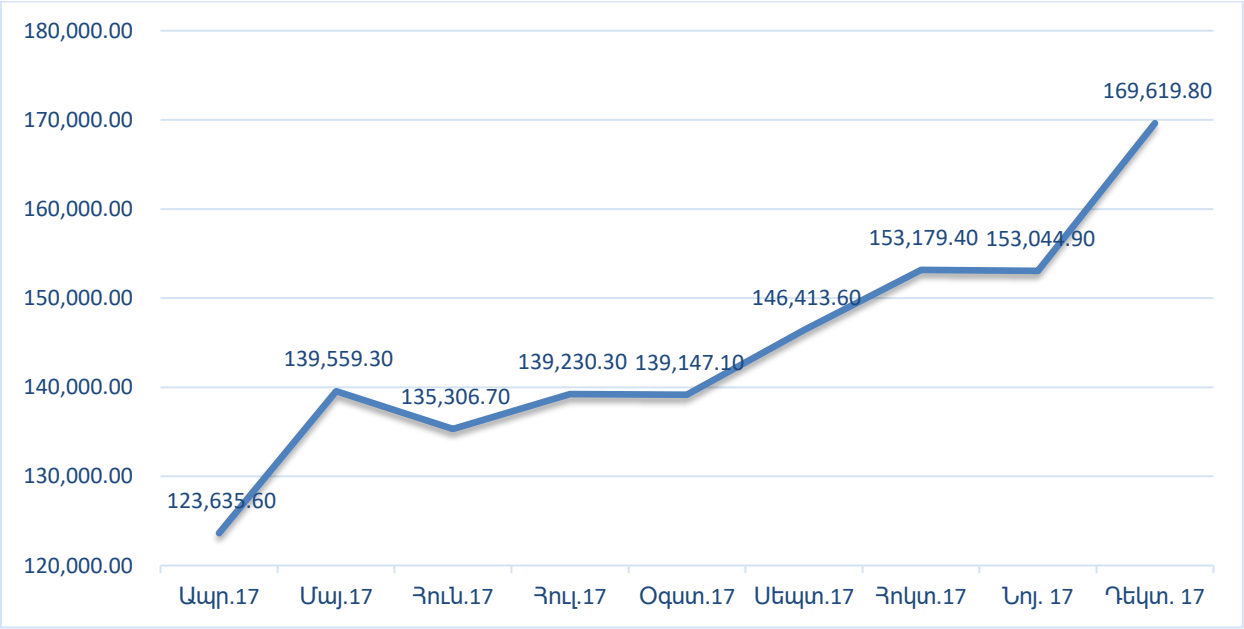

Գծապատկեր 9. Գյուղատնտեսականարտադրանքիծավալիդինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին (մլն. դրամ)

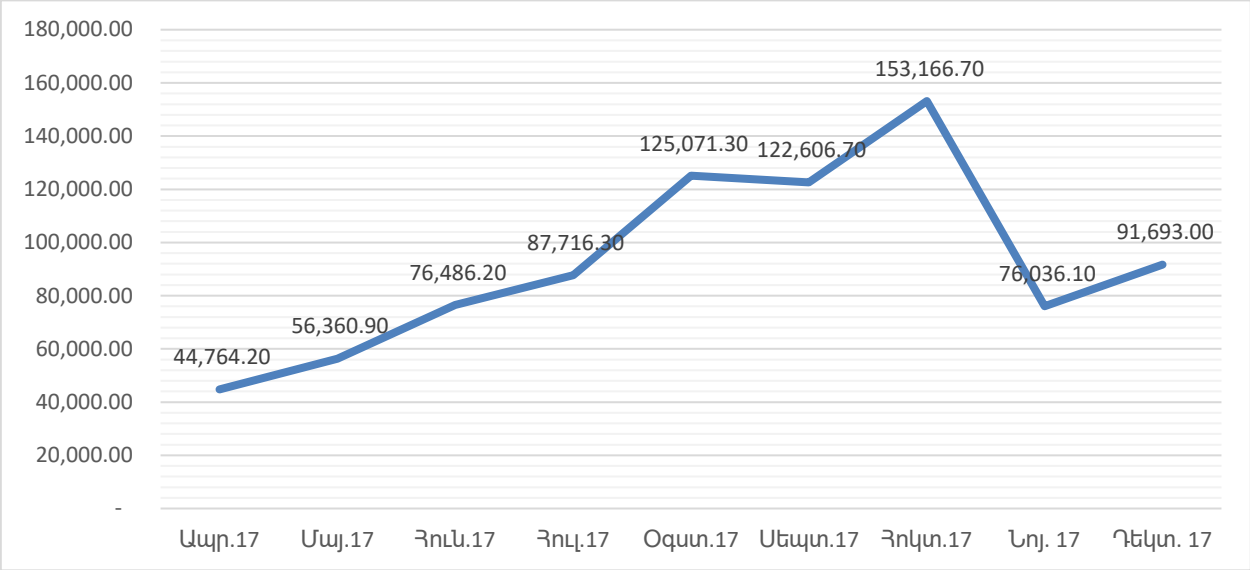

Գծապատկեր 10.Շինարարության ծավալիդինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին (մլն. դրամ)

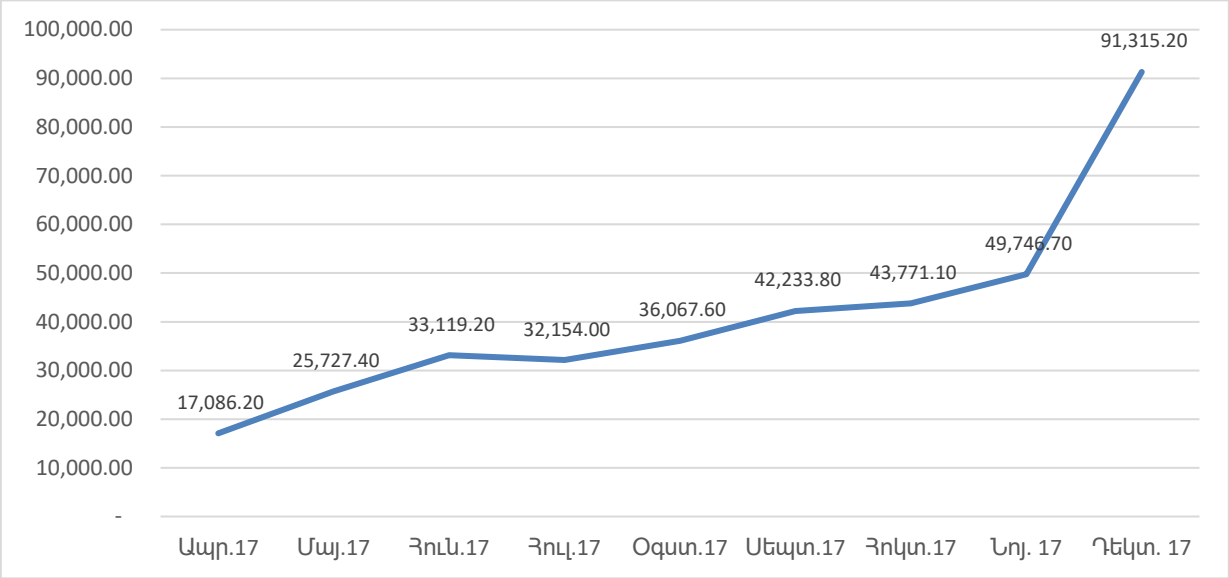

Գծապատկեր 11.Ծառայությունների ծավալի (առանց առևտրի) դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին(մլնդրամ)

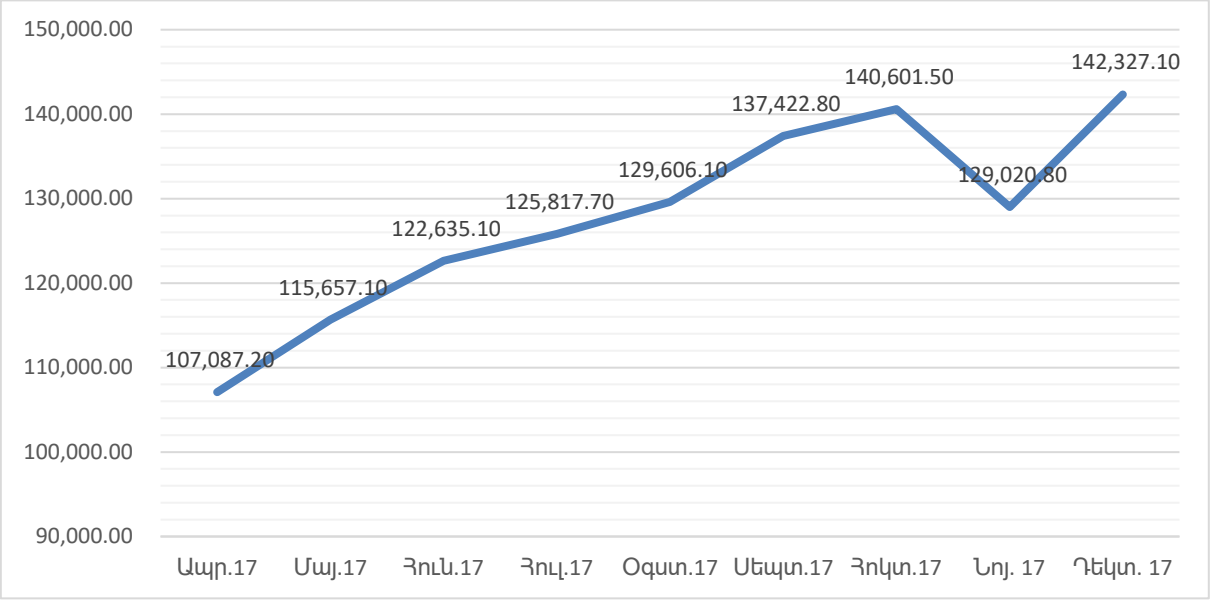

Գծապատկեր 12 Առևտրի շրջանառության ծավալի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին (մլն. դրամ)

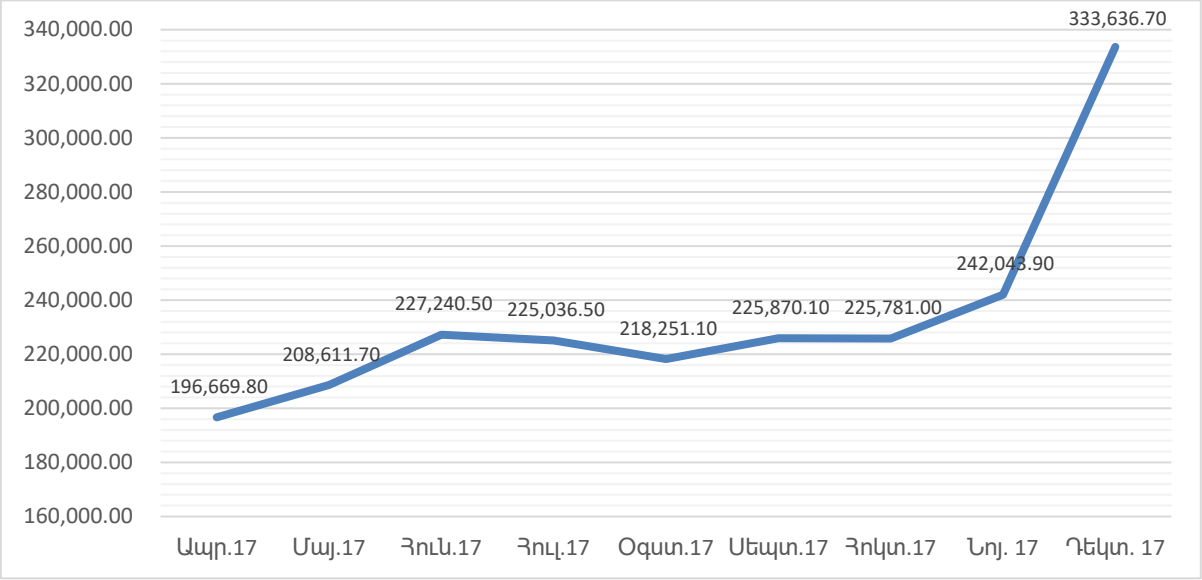

Գծապատկեր 13. Տնտեսության հիմնական ոլորտներում ստեղծված արդյունքի և առևտրի ծավալների ինդեքսները 2016թ-ի հունվար-դեկտեմբեր և 2017թ-ի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին, նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ

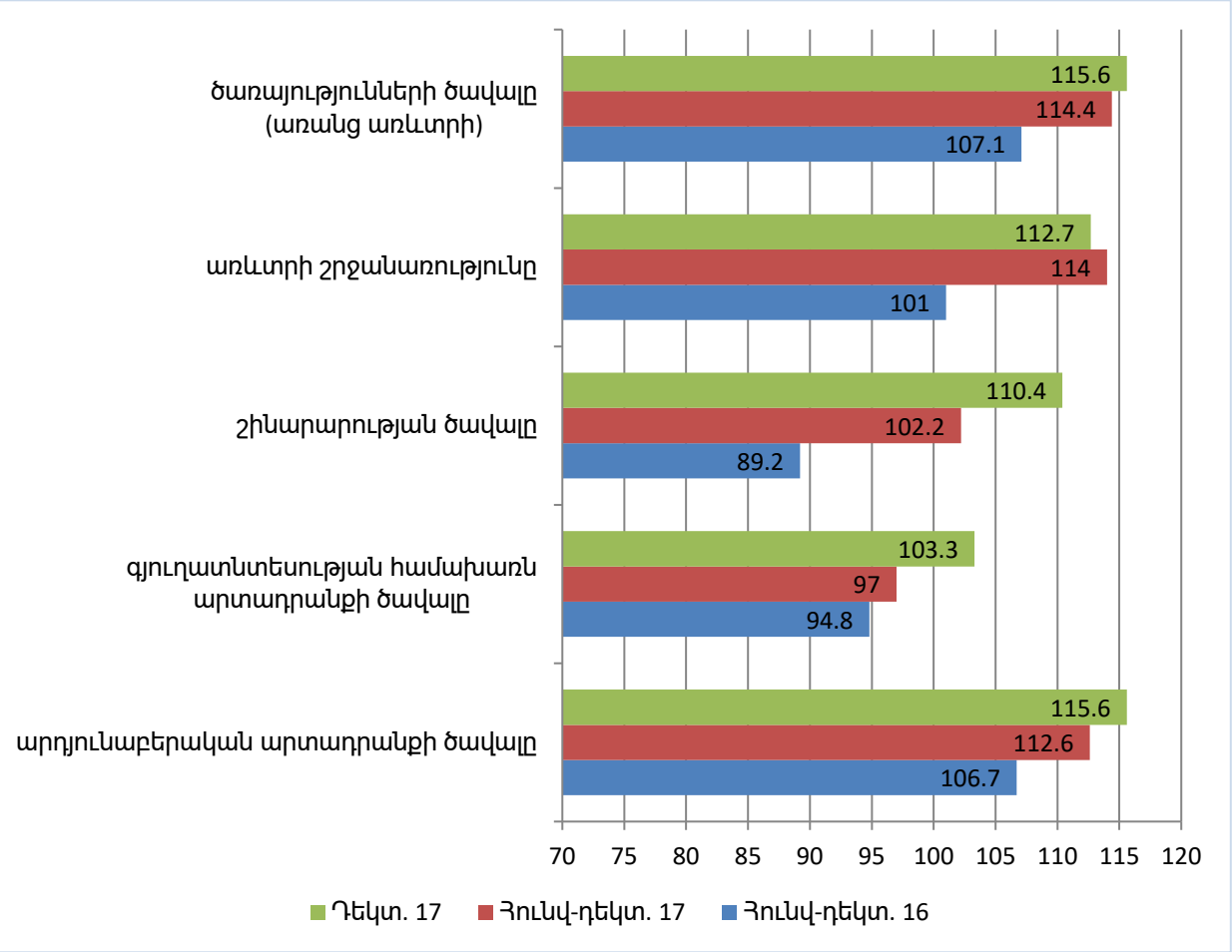

3.Արտաքին առևտուր

Դեկտեմբեր ամսին նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ արձանագրվել է արտաքին առևտրի աճի տեմպերի էական արագացում՝ ներմուծման և արտահանման ավելի բարձր աճերի շնորհիվ: Այսպես, արտահանումն աճել է 44.4, ներմուծումը 40, իսկ արտաքին առևտրաշրջանառությունը՝ 41.4 տոկոսով: Արտահանման աճի տեմպը արագացել է 20.8, ներմուծման աճի տեմպը՝ 5.2, իսկ արտաքին առևտրաշրջանառությանը՝ 10.3 տոկոսային կետով:

Նախորդ ամսվա նկատմամբ դինամիկան այսպիսին է. արտաքին առևտրաշրջանառությունը աճել է 5.2 տոկոսով, ընդ որում՝ արտահանումը աճել է 10.5 իսկ ներմուծումը՝ 2.7 տոկոսով:

Գծապատկեր 14 Արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալները 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին (մլն. դոլար)

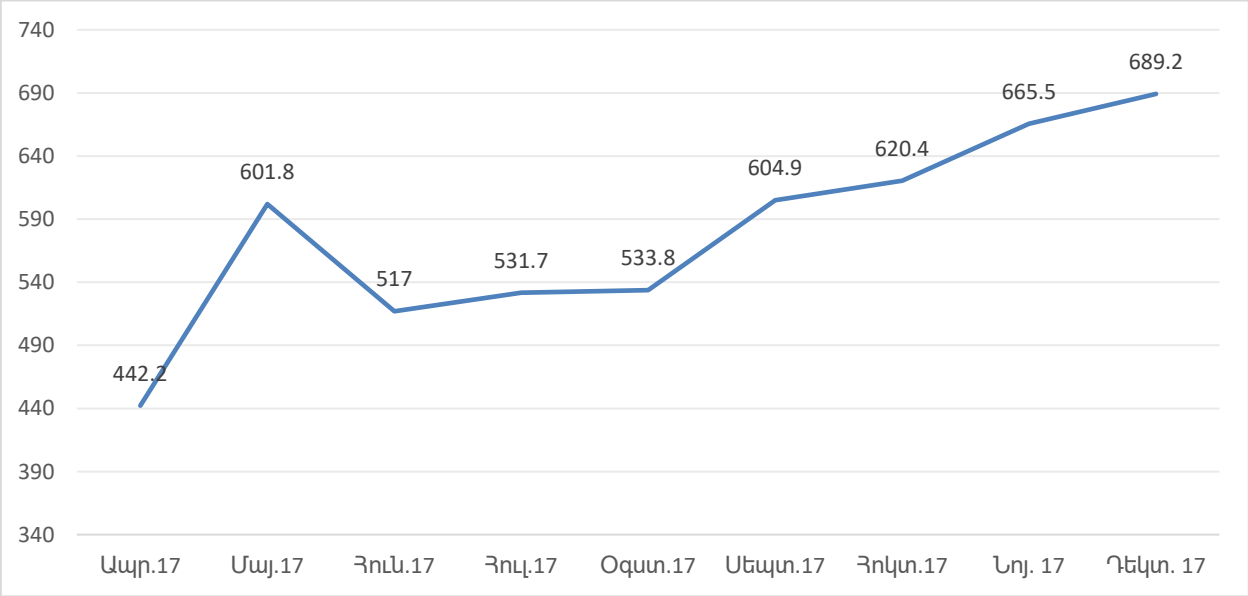

Հաշվետու ամսին արտաքին առևտրաշրջանառության 12 ամսյա աճին ավելի շատ նպաստել է ներմուծումը, քան արտահանումը: Առաջինի նպաստումը կազմել է 27.1, իսկ երկրորդինը՝ 14.4%-ային կետ:

Գծապատկեր 15 Արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալի 12 ամսյա աճին արտահանման և ներմուծման նպաստումները 2017թ-ի դեկտեմբերին, տոկոսային կետ

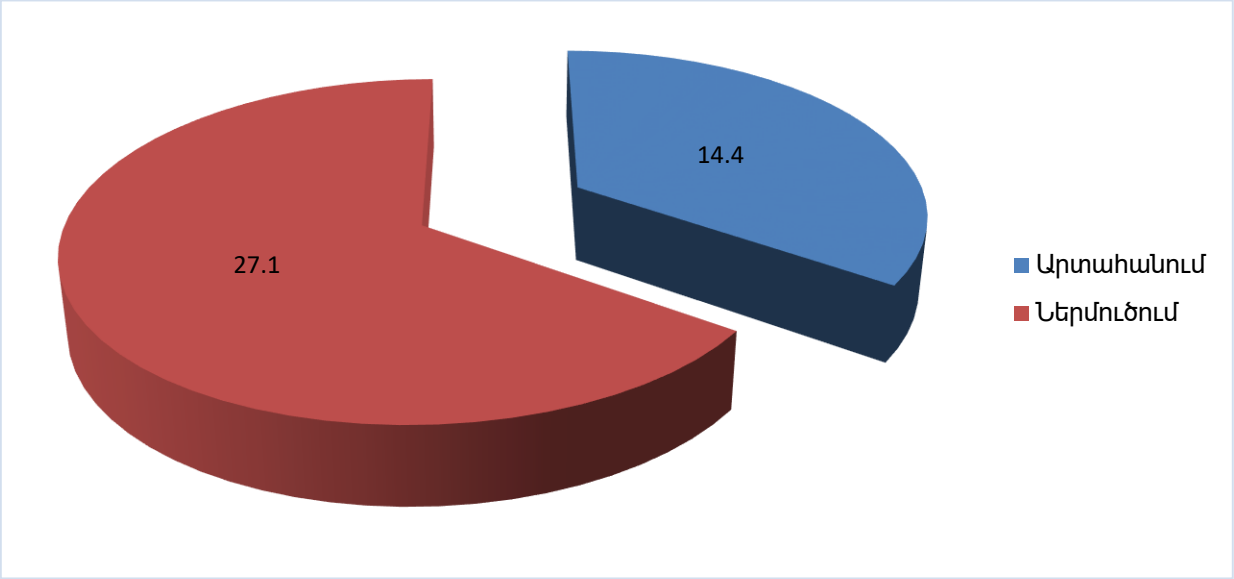

Գծապատկեր 16 Արտահանման և ներմուծման ծավալների դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին(մլնդոլար)

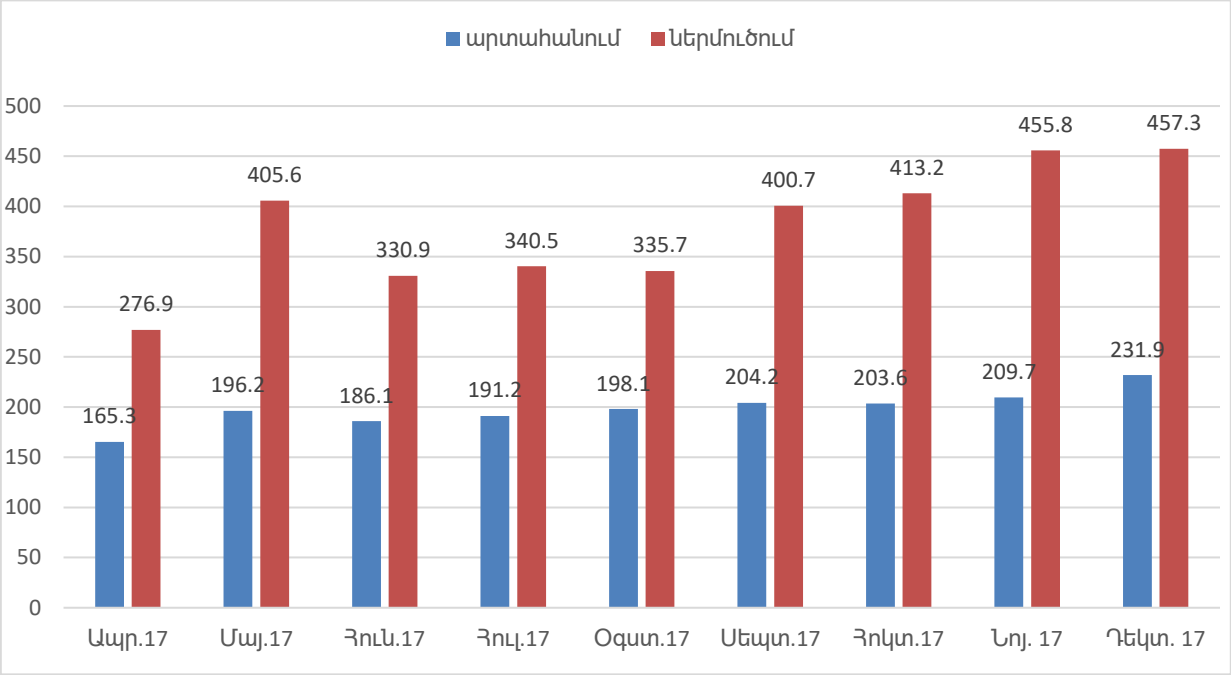

Գծապատկեր 17 Արտաքին առևտրաշրջանառության ցուցանիշների ծավալների ինդեքսները 2016թ-ի հունվար-դեկտեմբեր և 2017թ-ի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին, նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ

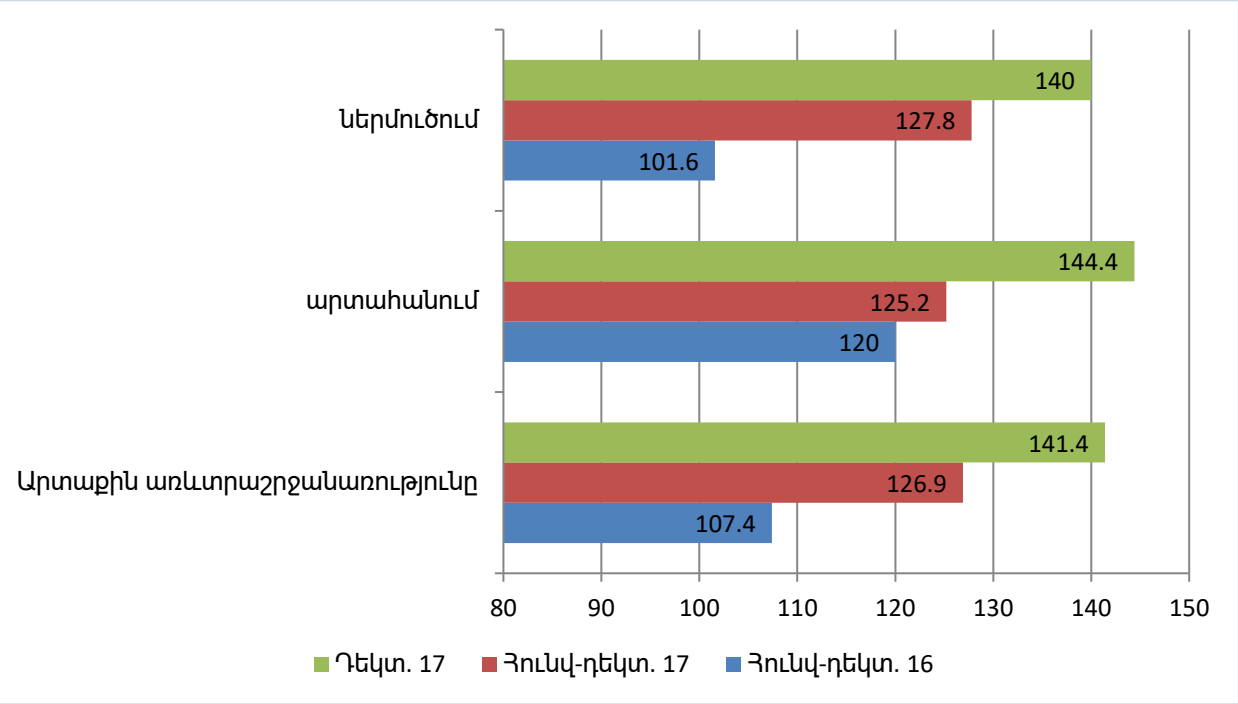

4.Միջին աշխատավարձ

Հաշվետու ամսին և՛ միջին անվանական, և միջին իրական աշխատավարձի 12 ամսյա աճը նախորդ ամսվա նկատմամբ կտրուկ արագացել է: Այսպես, միջին ամսական անվանական աշխատավարձն աճել է 8.3, իսկ միջին իրական աշխատավարձը 5.6 տոկոսով՝ նախորդ ամսվա նկատմամբ բարելավվելով 4 և 4.5 տոկոսային կետերով:

Նախորդ ամսվա նկատմամբ միջին ամսական անվանական աշխատավարձը աճել է 27.9, իսկ իրական աշխատավարձը՝ 26 տոկոսով՝ պայմանավորված սեզոնային զարգացումներով

Գծապատկեր 18 Միջին ամսական աշխատավարձի[5] դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին(ՀՀդրամ)

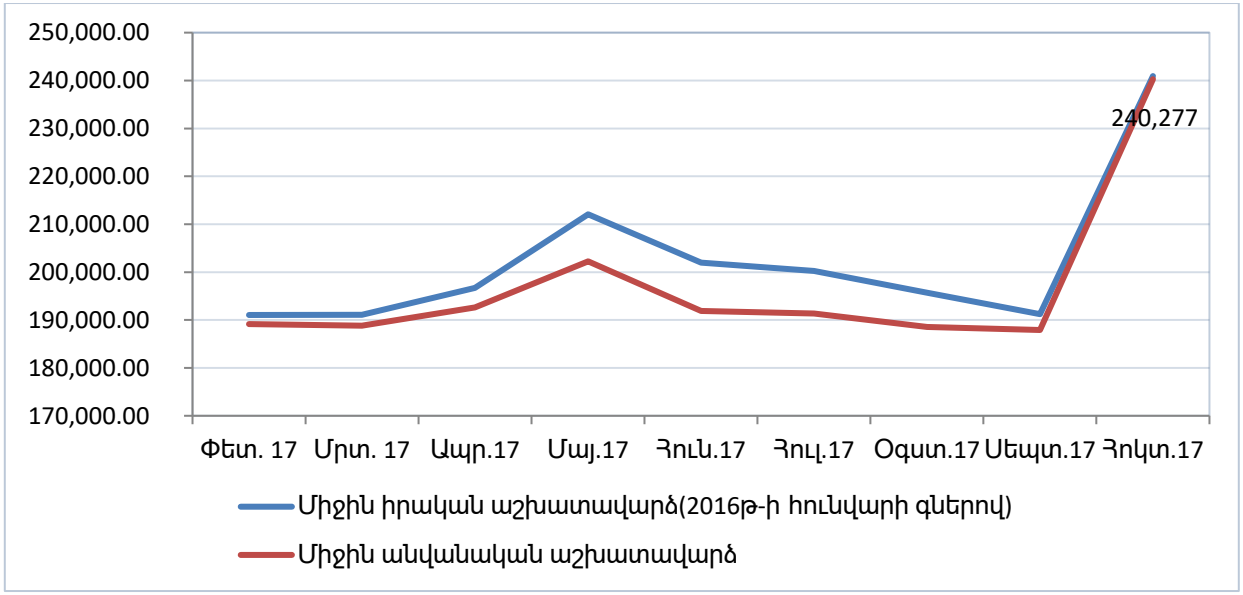

[5]Միջին աշխատավարձի իրական աճը հաշվարկվել է մեր կողմից:

Նախորդ համադրելի ժամանակաշրջանի նկատմամբ միջին աշխատավարձի իրական աճի տեմպը կտրուկ արագացել է, որին նպաստում է բազային էֆեկտը(նախորդ տարի ցուցանիշը հակառակ տրենդն է ունեցել՝ տարվա վերջին մոտենալով զրոյի):

Գծապատկեր 19 Միջին իրական աշխատավարձի աճը նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ

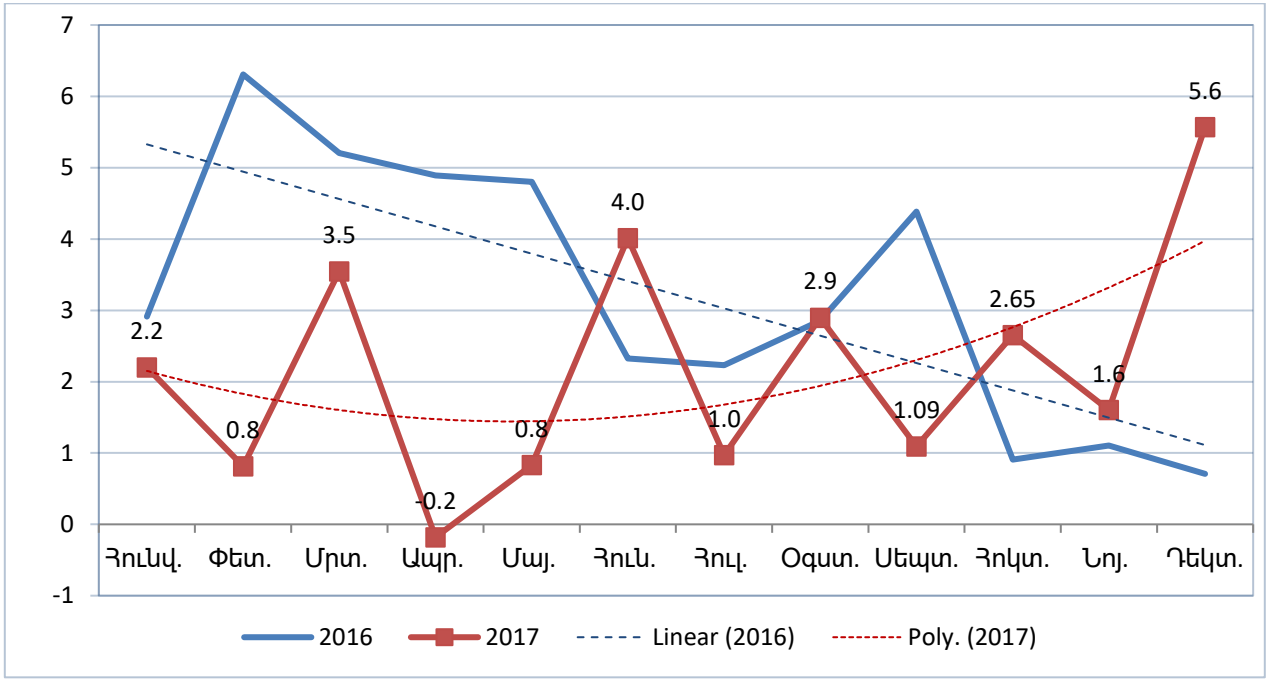

5.Պետական ֆինանսներ

ՀՀ ԿԲ-ում Կառավարության հաշիվները նոյեմբերի վերջին կազմել են 144.265 մլրդ դրամ, որը 2016թ-ի դեկտեմբերի ցուցանիշից պակաս է 11.1 տոկոսով:

Գծապատկեր 16. ՀՀ Կառավարության հաշիվները ԿԲ-ում, մնացորդ ամսվա վերջի դրությամբ, և 12 ամսյա հավելաճի տեմպը

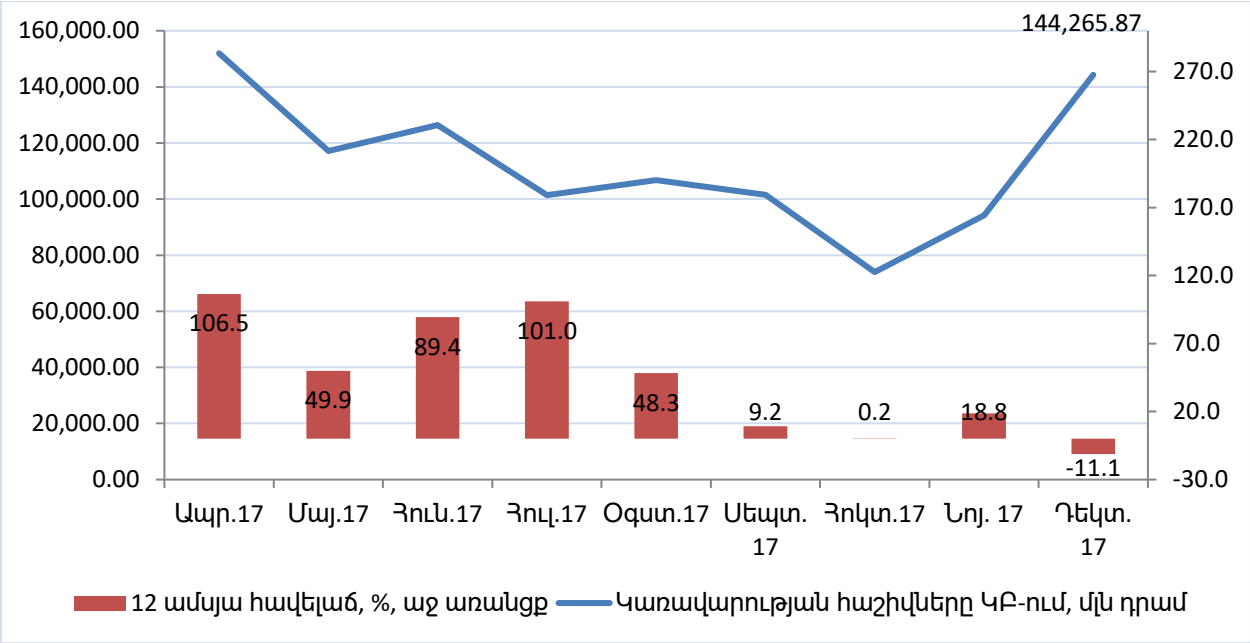

Հաշվետու ամսին ՀՀ պետական պարտքի աճի տեմպը գրեթե արագացել է՝ սակայն միայն նախորդ ամսվա նկատմամբ: Պարտքը դոլարային արտահայտությամբ դեկտեմբերինմ նախորդ ամսվա նկատմամբ աճել է 5.8%, իսկ 2016թ-ի դեկտեմբերի վերջի դրությամբ գրանցված ցուցանիշի նկատմամբ աճել 14.2%-ով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ պետական պարտքում ՀՀ կառավարության պարտքի տեսակարար կշիռը կազմել է 91.1%, իսկ ՀՀ ԿԲ արտաքին պարտքի կշիռը՝ 8.9%:

Գծապատկեր 21. ՀՀ պետական պարտքի, Կառավարության պարտքի և ԿԲ-ի պարտքի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին, մլն ԱՄՆ դոլար

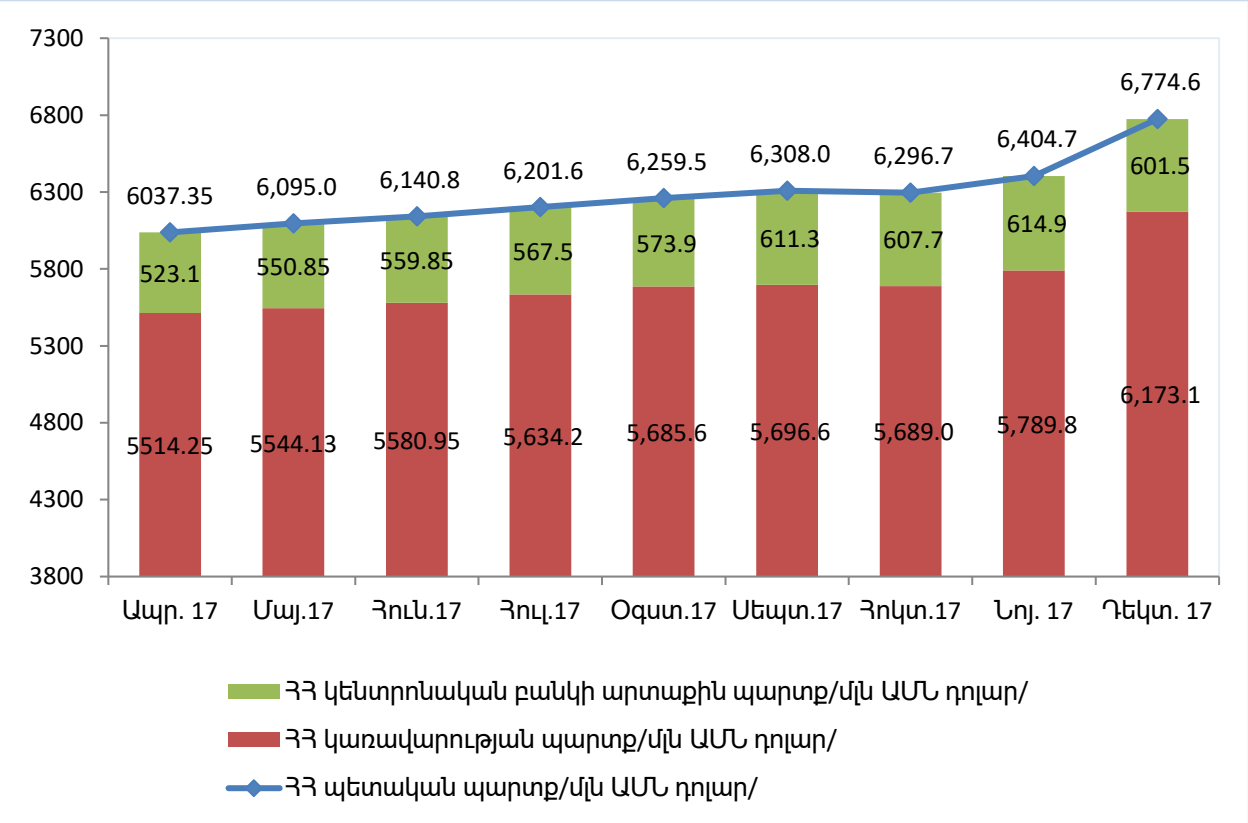

2017թ-ի հոկտեմբերի վերջի դրությամբ ՀՀ պետական պարտքը դրամային արտահայտությամբ կազմել է 3,279 մլրդ դրամ, որում ներքի պարտքի կշիռը կազմել է 18.9%, իսկ արտաքին պարտքի կշիռը՝ 81.1%:
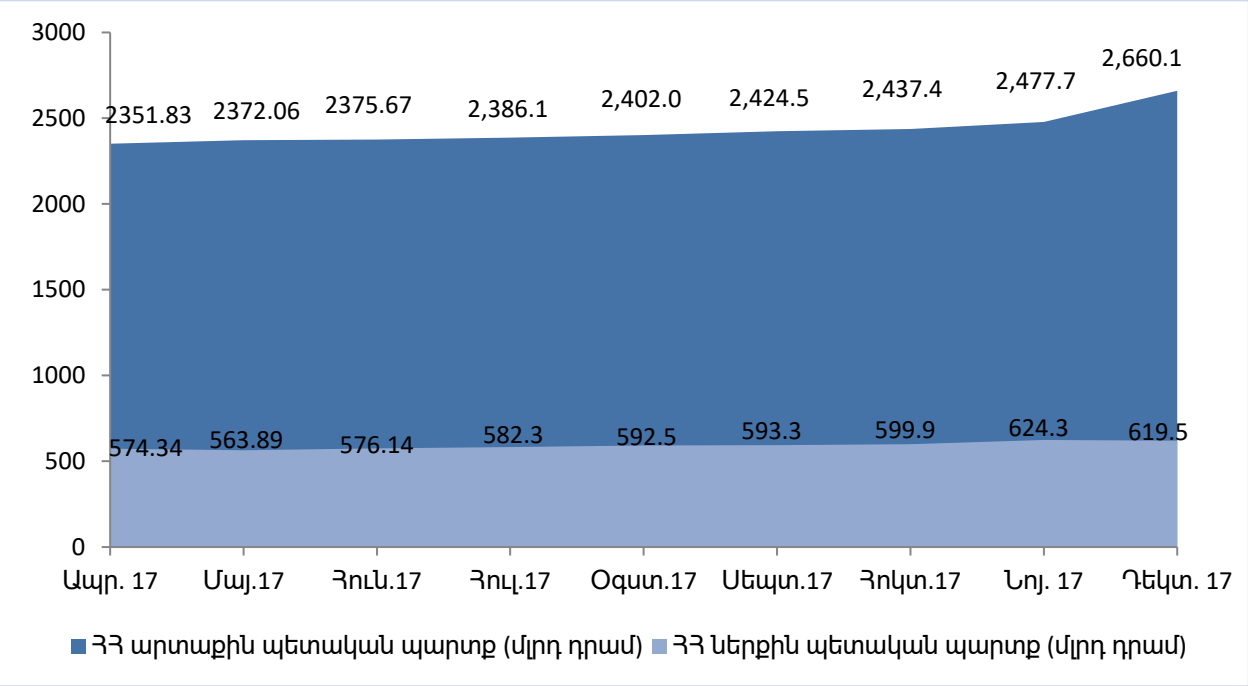
Գծապատկեր 22 ՀՀ արտաքին պետական պարտքի և ՀՀ ներքին պետական պարտքի դինամիկան 2017թ-ի ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին, մլրդ դրամ